

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Хорошилова І.О., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Байдала В.В., к.п.н., доцент

*Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди*

Незважаючи на суттєві зміни в системі професійної освіти, направлені на підвищення якості підготовки фахівців на всіх ланках освіти, зараз все ще можна спостерігати невідповідність рівня практичної підготовки спеціалістів вимогам реального сектору економіки. Ефективність практичної підготовки може бути забезпечена реалізацією організаційно-педагогічних умов, що враховують об'єктивні особливості сучасної системи професійної освіти, індивідуальні освітні потреби абітурієнтів й обумовлена акмеологічними рівнями сформованості компетенцій.

Сучасний етап розвитку системи професійної освіти характеризується:

- галузевим об'єднанням закладів початкової, середньої та вищої освіти, реалізацією програм підготовки фахівців вищих навчальних закладах;

- зміною освітніх парадигм, з теоретичною та практико-орієнтованою, що передбачає інтенсивне залучення студентів в практичну діяльність та їх раннє занурення в професію;

- організацією освітнього процесу на основі компетентностного підходу, спрямованого на підвищення конкурентоспроможності майбутнього фахівця, взаємодію з ринком праці, оновлення компонентів системи освіти [3], [2].

Проведений нами аналіз організації освітнього процесу підготовки спеціалістів показує, що:

- в більшості випадків освітній процес інерційно зберігає свою направленість на вузьку підготовку в залежності від того, на підготовку яких фахівців раніше був орієнтований освітній процес в відповідності з державним освітнім стандартом минулого покоління, хоча на ринку праці затребувані фахівці, здатні до поліфункціональної діяльності, працювати в команді, швидко адаптуватися до виконання нових професійних функцій при зміні видів діяльності;

- виховний процес головним чином спрямований на виховання таких професійно важливих якостей, як виконавча та технологічна дисципліна, в той час коли суспільством та виробництвом затребувані такі якості особистості фахівців, як готовність і спосібність до прийняття самостійних рішень та до покладання відповідальності за них, проявляти ініціативу в постановці і вирішенні творчих завдань, швидко адаптуватися до нових умов професійної діяльності, навиків з'єднання суміжних професійних функцій, комунікативних навиків;

- недостатньо використовується потенціал практик за для забезпечення ефективності практичної підготовки, з огляду на не упорядкованість змістовного забезпечення практик, їх нерівномірність розподілу в структурі програми підготовки фахівців, відсутність єдиних теоретично обумовлених концептуальних і технологічних підходів до розв'язання проблеми організаційно змістовного забезпечення практик. Таким чином, з огляду на існуючі позитивні зміни в цілому в системі професійної освіти, в даний час можна спостерігати невідповідність рівня

підготовки реальним потребам і, відповідно забезпечення ефективності практичної підготовки будучих фахівців є актуальною проблемою що постає перед освітнім закладом.

Ефективність практичної підготовки майбутнього фахівця може бути визначена акмеологічними рівнями сформованості компетенцій, тобто рівнями сформованості, затребуваними суспільством і виробництвом.

Таким чином, професійна підготовка майбутніх фахівців може бути описана інноваційною моделлю практико-орієнтованої підготовки фахівців. В якості основних принципів навчання інноваційної моделі практико-орієнтованої підготовки фахівців в освітньому середовищі навчального закладу нами виділені наступні:

- комплексності і контекстності, передбачаючий забезпечення не тільки функціональної взаємозалежності елементів освітнього процесу, але й єдності різних сфер особистості (інтелектуальної, емоційної, дієво-практичної), що реалізується через взаємозв'язок навчальної, виконавчої та творчої діяльності та передбачаючої організацію різноманітних видів практичних робіт студентів в рамках аудиторної та поза аудиторної роботи, спрямованих на засвоєння знань в контексті майбутньої професійної діяльності;

- єдність теорії та практики, спрямованої на забезпечення осмисленого засвоєння та застосування навиків, вмінь на базі ґрунтовних знань, розвитку професійного мислення, професійної культури та інших елементів професіоналізму;

- безперервності й варіативності, вказуючої на приємственність етапів підготовки фахівців середньої ланки та необхідність обліку індивідуальної особливості студентів (наприклад, рівня пізнавальних можливостей та особистого розвитку) при виборі змісту, форми та методів навчання. В якості основних компонентів моделі як системи виступають цільовий, діагностичний, змістовно-процесуальний та оціночно-

результативний. Системообразуючим компонентом моделі є цільовий компонент, що визначає зміст інших компонентів моделі.

Тому правильна організація практичної підготовки та засвоєння студентами достатнього обсягу знань, визначених програмами навчальних дисциплін, сформованість у студентів до моменту їх виходу на практику первинних фахових умінь та компетенцій, одержаних на практичних заняттях у процесі теоретичного навчання, в подальшому сприятимуть легкому включенню у виробничу діяльність. Чітка співпраця вищого навчального закладу та підприємств – баз практик з питань організації та якісного проведення практики студентів, дозволить сформувати професійні компетенції фахівця, виховати стійкий інтерес до майбутньої професії, потребу систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Література:

1. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. *Інформаційний вісник ВНЗ*. 2003. 28–37с.
2. Варганова, О. А. Практична підготовка як конкурентна перевага випускників ВНЗ на ринку праці: (На прикладі ХГУ «НУА»). *Вища освіта України*. 2005. № 4.84–89 с.
3. Байденко, В.И. Компетенции в профессиональном образовании (к освоению компетентностного подхода). *Высшее образование* 2004 . № 11. С 4-13.